

CABALLER, Gemma; SOLÉ, Queralt (editores). *Fons Josep Maria Trias Peitx (1900-1979)*. Catarroja-Barcelona: Editorial Afers – Centre d'Estudis Històrics Internacionals, 2013. 160 pàgs. [13 x 21].

El desè número de la col·lecció de llibres Els papers del Pavelló de la República, que pretén donar a conèixer els fons documentals de la biblioteca-arxiu amb el mateix nom i on té la seva seu el Centre d'Estudis Històrics Internacionals de la Universitat de Barcelona, ens permet apropar-nos a la trajectòria personal i política de Josep Maria Trias Peitx (Barcelona, 22-VIII-1900 – Prada, 7 d'agost de 1979).

Les responsables de l'edició, les historiadores Gemma Caballer i Queralt Solé, ens presenten una sèrie de documents seleccionats del fons Trias Peitx. L'inventari d'aquest fons va ser realitzat per Olga Giralt i Jaume Barrull, i es pot consultar a <http://hdl.handle.net/2445/18007>.

Trias Peitx, de família burgesa i carlina, va evolucionar del tradicionalisme vers la democràcia cristiana. Al novembre de 1931 el trobem vinculat a Unió Democràtica de Catalunya, on desenvoluparà el càrrec, amb funcions exclusivament administratives, de Secretari General fins el 1933. Amb l'inici de la guerra i del conseqüent procés revolucionari desfermat a la rereguarda republicana, Trias Peitx va despuntar en la seva tasca de salvament de persones en perill per la repressió política i religiosa. A finals de 1937 i fins a començaments de 1939, Trias Peitx va tornar a fer-se càrrec de la secretaria general del partit, a questa vegada amb més contingut polític i directiu, i va col·laborar amb la xarxa dirigida pel doctor Vila d'Abadal i amb el govern basc en tasques d'ajuda als religiosos perseguïts. També va participar en les converses del 1937 entre el Govern de la República i el Vaticà amb l'objectiu de recuperar les relacions diplomàtiques i normalitzar les activitats religioses amb la creació d'un Comissariat de Cultes. Trias Peitx es reuní amb el Ministre Manuel de Irujo i, a França, amb el Cardenal Vidal i Barraquer i l'arquebisbe de París, el cardenal Verdier. El desitjat acord no va arribar (el govern de Negrín no crearia la Comissió de Cultes fins el desembre de 1938) i Trias va deixar el càrrec d'intermediari el març de 1938. Durant les gestions esmentades Trias Peitx coneixeria a la seva futura dona, la periodista i militant socialista francesa Clara Candiani.

L'exili li arribà el 24 de gener de 1939, quan embarcà a Caldes d'Estrac al torpediner *Siroco* de l'armada francesa. Un cop a França, davant l'èxode de prop de mig milió de republicans, juntament amb Maurici Serrahima i Ferran M. Ruiz-Hebrard creà el Comité National Catholique de Secours aux Réfugiés de l'Espagne al febrer de 1939 a París, i esdevingué el seu Secretari General. Els objectius del Comitè es sintetitzaven en tres punts: treure presoners dels camps convertint-los en treballadors a un país a punt d'entrar en guerra –el seus càlculs parlen que l'organisme responsable, el Service de la Main d'Oeuvre del Comitè, va ocupar més de 70.000 republicans-, realitzar censos de refugiats per facilitar el reagrupament de les famílies, i col·locar dones i nens refugiats a

residències i cases de colònies. També va col·laborar en posar en marxa la residència d'intel·lectuals catalans de Roissy-en-Brie, per on passaren personalitats com Carles Riba, Mercè Rodoreda, Francesc Trabal, Joan Oliver, Pere Calders o Agustí Bartra.

Durant la II Guerra Mundial Trias Peitx, va impulsar el projecte “Pour la renaissance de s vil·lages abandonnés” per tal d'instal·lar els refugiats a pobles abandonats, va esdevenir el delegat a Tolosa de Llenguadoc dels quàquers americans entre 1940 i 1941, i va participar en la fundació del Secours Catholique Internationale l'any 1943, del qual seria Director General fins el 1945.

Després de la guerra, tingué un paper clau en campanyes contra la fam i pel desenvolupament de lpaïsos empobrits, com demostra la seva implicació al Comité Français pour la Campagne Mondiale contre la Faim i la campanya “Promotion Protéines” de 1965. Tampoc va perdre el contacte amb la realitat del país, i prengué part en el Comité de Défense du Docteur Pujol et des Catholiques Persécutés de Barcelone, constituït l'any 1960 en solidaritat amb Jordi Pujol i Francesc Pizón.

Tot i que estava disposat a tornar de l'exili si Catalunya recuperava la seva autonomia, el mateix dia de l'acord estatutari, el 7 d'agost de 1979, va morir a Prada. El present llibre ens permet recuperar tots aquests episodis de la vida de Trias Peitx a través de la seva documentació personal, donada als anys 70 a la Fondation Internationale d'Études Historiques et Sociales sur la Guerre Civile d'Espagne de 1936-1939 (FIEHS), institució que va permetre preservar la documentació personal de destacades personalitats de l'exili republicà, com Jordi Arquer o Manuel Serra Moret, que també han protagonitzat nùmeros de la col·lecció de Papers de Pavelló. Els documents de la FIEHS van passar a formar part del fons del CEHI sota la direcció d'Emili Giralt.

El llibre respecta en la seva estructura interna l'organització del fons personal de Trias Peitx, que es divideix en 4 blocs, consta de 6 caixes de documentació i abasta des de l'inici de la guerra fins la mort del nostre protagonista. En un primer apartat “Guerra civil espanyola”, trobem els documents relacionats amb la qüestió religiosa durant la guerra i els seus contactes al respecte. El segon bloc, “Exili (1939-1945)” recull la documentació relativa a l'ajuda humanitària als refugiats. El tercer apartat “Exili (1939-1975)” inclou documents personals i les seves activitats posteriors a la II Guerra Mundial, i, finalment, a “Catalunya i l'Estat espanyol als anys 60”, trobem documentació diversa compilada o generada per Trias Peitx. Cada apartat del llibre consta d'una introducció de les editores que en serveix per contextualitzar la documentació seleccionada dins la biografia de Trias Peitx i dins del moment històric que li va tocar viure.

IHE
(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

El décimo número de la colección de libros *Els papers del Pavelló de la República*, que pretende dar a conocer los fondos documentales de la biblioteca-archivo con el mismo nombre y dónde tiene su sede el Centre d'Estudis Històrics Internacionals de la Universitat de Barcelona, nos permite acercarnos a la trayectoria personal y política de Josep Maria Trias Peitx (Barcelona, 22-VIII-1900 – Prada, 7 de agosto de 1979).

Las responsables de la edición, las historiadoras Gemma Caballer y Queralt Solé, nos presentan una serie de documentos seleccionados del fondo Trias Peitx. El inventario de este fondo fue realizado por Olga Giralt y Jaume Barrull, y se puede consultar en <http://hdl.handle.net/2445/18007>.

Trias Peitx, de familia burguesa y carlista, evolucionó del tradicionalismo hacia la democracia cristiana. En noviembre de 1931 lo encontramos vinculado a Unión Democràtica de Catalunya, donde desarrollará el cargo, con funciones exclusivamente administrativas, de Secretario General hasta 1933. Con el inicio de la guerra y del consecuente proceso revolucionario desatado en la retaguardia republicana, Trias Peitx destacó en el salvamento de personas en peligro por la represión política y religiosa. A finales de 1937 y hasta comienzos de 1939, Trias Peitx volvió a hacerse cargo de la secretaría general del partido, esta vez con más contenido político y directivo, y colaboró con la red dirigida por el doctor Vila d'Abadal y con el gobierno vasco en tareas de ayuda a los religiosos perseguidos. También participó en las conversaciones de 1937 entre el Gobierno de la República y el Vaticano con el objetivo de recuperar las relaciones diplomáticas y normalizar las actividades religiosas con la creación de un Comisariado de Cultos. Trias Peitx se reunió con el Ministro Manuel de Irujo y, en Francia, con el Cardenal Vidal i Barraquer y el arzobispo de París, el cardenal Verdier. El deseado acuerdo no llegó (el gobierno de Negrín no crearía la Comisión de Cultos hasta diciembre de 1938) y Trias dejó el cargo de intermediario en marzo de 1938. Durante las gestiones mencionadas Trias Peitx conocería a su futura mujer, la periodista y militante socialista francesa Clara Candiani.

El exilio le llegó el 24 de enero de 1939, cuando embarcó en Caldes d'Estrac en el torpedero *Siroco* de la armada francesa. Una vez en Francia, ante el éxodo de cerca de medio millón de republicanos, junto con Maurici Serrahima y Ferran M. Ruiz-Hebrard creó el Comité National Catholique de Secours aux Réfugiés de l'Espagne en febrero de 1939 en París, y se convirtió en su Secretario General. Los objetivos del Comité se sintetizaban en tres puntos: sacar prisioneros de los campos convirtiéndolos en trabajadores en un país a punto de entrar en guerra –sus cálculos hablan de que el organismo responsable, el Service de la Main d'Oeuvre de l'Comité, ocupó más de 70.000 republicanos-, realizar censos de refugiados para facilitar el reagrupamiento de las familias, y colocar mujeres y niños refugiados en residencias y casas de colonias. También colaboró en poner en marcha la residencia de intelectuales catalanes de Roissy-en-Brie, por donde pasaron personalidades como Carles Riba, Mercè Rodoreda, Francesc Trabal, Joan Oliver, Pere Calders o Agustí Bartra.

Durante la II Guerra Mundial Trias Peitx, impulsó el proyecto “Pour la renaissance des villages abandonnés” para instalar a los refugiados en pueblos

abandonados, se convirtió en el delegado en Tolosa de Lenguaodoc de los cuáqueros americanos entre 1940 y 1941, y participó en la fundación de l Secours Catholique Internationale en 1943, del cual sería Director General hasta el 1945.

Después de la guerra, tuvo un papel clave en campañas contra el hambre y por el desarrollo de los países empobrecidos, como de muestra su implicación en el Comité Français pour la Campagne Mondiale contre la Faim y la campaña “Promotion Protéines” de 1965. Tampoco perdió el contacto con la realidad del país, y tomó parte en el Comité de Défense du Docteur. Pujol et des Catholiques Persécutés de Barcelone, constituido en 1960 en solidaridad con Jordi Pujol y Francesc Pizón.

A pesar de que estaba dispuesto a volver del exilio si Cataluña recuperaba su autonomía, el mismo día del acuerdo estatutario, el 7 de agosto de 1979 murió en Prada. El presente libro nos permite recuperar todos estos episodios de la vida de Trias Peitx a través de su documentación personal, donada en los años 70 a la Fondation Internationale d'Études Historiques et Sociales sur la Guerre Civile d'Espagne de 1936-1939 (FIEHS), institución que permitió preservar la documentación personal de destacadas personalidades del exilio republicano, como Jordi Arquer o Manuel Serra Moret, que también han protagonizado números de la colección de Papers del Pavelló. Los documentos de la FIEHS pasaron a formar parte del fondo del CEHI bajo la dirección de Emili Giralt.

El libro respeta en su estructura interna la organización del fondo personal de Trias Peitx, que se divide en 4 bloques, consta de 6 cajas de documentación y alcanza desde el inicio de la guerra hasta la muerte de nuestro protagonista. En un primer apartado “Guerra civil espanyola”, encontramos los documentos relacionados con la cuestión religiosa durante la guerra y sus contactos al respecto. El segundo bloque, “Exili (1939-1945)” recoge la documentación relativa a la ayuda humanitaria a los refugiados. El tercer apartado “Exili (1939-1975)” incluye documentos personales y sus actividades posteriores en la II Guerra Mundial, y, finalmente, en “Cataluña i l'Estat espanyol als anys 60”, encontramos documentación diversa compilada o generada por Trias Peitx. Cada apartado del libro consta de una introducción de las editoras que nos sirve para contextualizar la documentación seleccionada en la biografía de Trias Peitx y dentro del momento histórico que le tocó vivir.

IHE
(Secretaria de la revista)